Almanya'daki Türk Göçmen Kadınların Çalışma Yaşamına Katılım Konusundaki Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Ölçek Çalışması

The Study of the Scale to Determine Attitudes on Labor Force Participation of Turkish Migrant Women in Germany

Asst. Prof. Dr. Erol Karaca (Anadolu University, Turkey)
Prof. Dr. Nuray Gökçek Karaca (Anadolu University, Turkey)

Abstract

This study sought to develop a Likert type scale which is valid and reliable in order to investigate attitudes on labor life participation of the migrant women. The research was carried out with 570 Turkish migrant women in Germany, living in Cologne (172), Stuttgart (150), Bremen (109), Munich (53) and Berlin (86), Germany, in 2012-2013. The data were collected by using a questionnaire consisting of two sections, developed by the researchers to determine attitudes on labor life participation of migrant women. The first part is the form related to demographic and personal information, consisting of items about the gender, age, marital status, status, if they find their income level sufficient, if they look at the future with confidence and perceptions about being unionized. The second part includes 15 expressions related to attitudes on labor life participation of migrant women on a 5-point Likert-type scale consisting of 5 choices, from 1 = Strongly Disagree to 5 = Strongly Agree. Data which were collected through that The Attitude Scale on Labor Life Participation were analyzed with factor analysis by using the statistical package SPSS. The findings of the study revealed that the scale was valid and reliable.

1 Giriş

Günümüzde kadınlar diğer alanlara göre en çok ekonomik yaşama katılım konusunda ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Kadın göçmenler yaşanan bu ayrımcılığı çok daha ciddi boyutta yaşamakta, yaşadıkları ülkenin vatandaşlarının sahip oldukları kültürel, sosyal ve ekonomik haklardan yararlanamamaktadırlar. Kuşkusuz kadınların çalışma yaşamına katılım konusunda ayrımcılığa maruz kalmasının en önemli nedenlerinden biri, kadını ekonomide erkeklerle aynı mesleki fırsatlardan ve eşit ücret alma hakkından yararlanmaktan alıkoyan sosyo-kültürel engellerin varlığını sürdürmesidir. Gerçekten de kadınların yaptığı işin, aileye destek olmak için yapılan bir çalışma olduğu yolundaki geleneksel anlayış, kadınlara ekonomik büyüme dönemlerinde gereksinim duyulan ve gerileme dönemlerinde bir kenara itilen, yedek işgücü niteliği kazandırmaktadır.

Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına girişlerini sadece izlenilen ayrımcılık politikaları etkilememekte, bunun yanında tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi, Almanya'da da kadınların çalışma yaşamına girişlerini zorlaştıran etkenlere ilaveten Türkiye'den gelen kadınlara özgülenebilecek başkaca faktörlerin de çalışma yaşamına girişi zorlaştırdığı tahmin edilmektedir. Türkiye'den Almanya'ya göç edenlerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde, Almanya'da çalışan Türkiyeli göçmenlerin sayısı 458.243 iken, bu rakamın içinde çalışan kadınların oranı %29 olması, Türkiye'den Almanya'ya göç eden kadınların çalışma yaşamına girişte isteksiz oldukları şeklinde yorumlanabileceği gibi, çalışma yaşamına girişte erkeklerle karşılaştırılamayacak boyutta zorluklar yaşadıkları şeklinde de açıklanabilir.

Sosyal ve ekonomik yaşama katılım konusunda erkek ve kadın arasında eşitliğin sağlanabilmesi ve kadınların işgücüne katılımının artırılmasına dönük politikaların geliştirilebilmesi için önem taşımaya rağmen, Türkiye'den Almanya'ya göç eden kadınların çalışma yaşamına girişte karşılaştıkları sorunların ve bu sorunları etkileyen faktörlerin ölçek yoluyla belirlenmesine yönelik çalışmalar çok sınırlıdır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin son derece önem kazandığı günümüz açısından Türkiye'den Almanya'ya göç eden kadınların çalışma yaşamına girişte karşılaştıkları sorunların ve bu sorunları etkileyen faktörlerin belirlenmesine dönük ölçme araçlarının geliştirilmemiş olması önemli bir eksikliktir. Bu eksikliğin giderilmesi için yapılan bu çalışmanın amacı, Türkiye'den Almanya'ya göç eden kadınların çalışma yaşamına girişte karşılaştıkları sorunların ve bu sorunları etkileyen faktörlerin saptanabilmesi için bir tutum ölçeği geliştirmektir.

2 Yöntem

Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamında karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara etki eden faktörleri belirlemek için bir tutum ölçeği geliştirmek amacıyla yapılan bu çalışma, karşılaştırmalı türden ilişkisel tarama modelindedir (Karasar, 2000).

2.1 Evren ve Örneklem

Almanya'nın örnekleme dahil edilen beş kentinde yaşayan ve kendilerine kartopu örnekleme yoluyla ulaşılan, araştırmaya dâhil edilen Türk göçmen kadınların Almanya'da yaşadıkları kentlere göre dağılımı şöyledir:

<i>Almanya'da Yaşadıkları Yer</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
1) <i>Köln</i>	172	30.18
2) <i>Stuttgart</i>	150	26.32
3) <i>Bremen</i>	109	19.13
4) <i>Münih</i>	53	9.29
5) <i>Berlin</i>	86	15.08
<i>Toplam</i>	570	100

Tablo 1. *Almanya'yadaki Türk Göçmen Kadınların Yaşadıkları Kentlere Göre Dağılımı*

2.2 Veriler ve Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında alanyazın taramasına dayalı olarak 2013 yılında Karaca tarafından geliştirilen “Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımlarına Yönelik Tutum Ölçeği” (KÇYKYTÖ) ile kullanılmıştır (Karaca, 2013).

2.3 Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımlarına Yönelik Tutum Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

KÇYKYTÖ'nün göçmen kadınların çalışma yaşamına katılım konusundaki tutumlarını ne ölçüde saptayabildiğini görmek için öncelikle ön deneme grubu üzerinde çalışma yapılmıştır. Bu kapsamda ön deneme çalışması, Almanya'ya göç etmiş Köln'de yaşayan 43 Türk göçmen kadına uygulanmıştır.

Ön deneme grubuna uygulanıp son şekli verilen 15 maddelik KÇYKYTÖ, araştırmaya dâhil edilen 610 kişiye uygulanmıştır. Ancak daha önce değinildiği üzere, 40 anket yönergeye uygun şekilde doldurulmadığından analiz dışında tutulmuştur. Uygulama sonrası, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için, analize dâhil edilen 570 kişiden elde edilen veriye faktör analizi uygulanmıştır.

2.3.1. Faktör Analizi

Faktör analizi, ölçme aracının yapısını aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan istatistiksel tekniktir (Büyüköztürk, 2002, s.117; Ülkü ve Koç, 1978, s.197; Balcı, 1997, s.298). Faktör analizine çok çeşitli amaçlarla başvurulabilir (Baykul, 2000, s.389): Bu araştırmada faktör analizi ölçeğin yapısını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında; maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin .45'in üstünde olmasına dikkat edilmiştir. Bu ölçütlere göre, Temel Bileşenler Analizi Uygulanan 15 maddeden faktör yükü .45'in altında olan 16. madde ölçekten çıkartılmış ve 14 madde kalmıştır.

Faktör analizinde faktör yük değeri .45'in üstünde olan maddeler alınmış ve bu ölçüte göre, 14 maddenin birinci faktörde yer aldığı ve birinci faktör yük değerlerinin .47 ile .76 arasında değiştiği gözlenmektedir. Bu durum KÇYKYTÖ'nün genel bir faktöre sahip olduğunu göstermektedir. Temel Bileşenler Analizinde birinci faktörün açıkladığı varyansın %43.82 olması da bunun bir göstergesidir.

Ölçekte bulunan maddelerin ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla yapılan madde analizi sonuçları incelendiğinde madde-toplam korelasyon katsayısı .42 ile .68 arasında değişmektedir. Bu bulgu, 14 algı ifadesinin her birinin ayırt edici özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Tüm ölçeğin güvenirlilik katsayısı Cronbach α =.89 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

KÇYKYTÖ üç faktörlü olduğu için, faktörlerin kendileriyle yüksek ilişki veren maddeleri bulmaları ve daha kolay yorumlanabilmeleri amacıyla varimax tekniği uygulanarak rotasyon işlemi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2002, s.120). Rotasyon işlemi sonrasında aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında; maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olmasına ve maddelerin tek bir faktörde yüksek, diğer faktörlerde ise düşük yük değerine sahip olmasına dikkat edilerek, maddelerin faktör yüklerinin en az .45 ve tek faktör altında yer alması (maddenin iki ayrı faktör altında yüksek faktör yükü alması durumunda farkın en az .10 olması) ölçütleri (Büyüköztürk, 2002, s.118, 119) esas alınmıştır. Bu ölçütlere göre, varimax rotasyon Uygulanan 14 maddeden varyansları düşük olan ve faktör yükleri .45'in altında olan 5., 6. ve 7. maddeler ölçekten çıkartılmış ve geriye 11 madde kalmıştır.

Ölçekte kalan 11 maddenin faktörlere göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Faktörler	Maddeler
1. Faktör: Çalışma Yaşamına Katılımı Zorlaştıran Kişisel ve Çalışma Koşullarından Kaynaklanan Nedenler	8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14
2. Faktör: Çalışma Yaşamına Katılım İsteğini Olumsuz Etkileyen İçsel ve Dışsal Nedenler	1, 2, 3 ve 4

Tablo 2. ÇYKYTÖ’de Kalan 11 Maddenin Faktörlere Göre Dağılımı

KÇYKYTÖ’nün faktör yapılarını incelemek amacıyla uygulanan varimax rotasyon sonucu ölçekteki maddelerin madde-toplam korelasyon katsayıları, temel bileşenler analizi sonuçları ve faktörlerdeki yük değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Sıra No	Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu	Faktör Ortak Varyansı	Faktör-1 Yük Değeri	Rotasyon Sonrası Yük Değeri	
					Faktör-1	Faktör-2
1	M1	.54	.86	.65	.07	.92
2	M2	.55	.81	.66	.12	.89
3	M3	.58	.55	.68	.34	.66
4	M4	.52	.44	.61	.31	.58
5	M8	.43	.45	.51	.67	-.02
6	M9	.57	.62	.63	.79	.04
7	M10	.66	.59	.74	.71	.29
8	M11	.67	.60	.76	.68	.38
9	M12	.66	.58	.75	.66	.38
10	M13	.64	.59	.74	.70	.32
11	M14	.60	.50	.68	.65	.28

Açıklanan Varyans

Toplam = % 59.83

Faktör-1 = % 45.73

Faktör-2 = % 14.10

Cronbach α = .87

Tablo 3. Varimax Rotasyon Sonucu ÇYKYTÖ’deki Maddelerin Madde-Toplam Korelasyon Katsayıları, Temel Bileşenler Analizi Sonuçları ve İki Faktördeki Yük Değerleri

2.3.2. Madde Analizi

Ölçekte bulunan maddelerin ayırt ediciliğini değerlendirmek amacıyla yapılan madde analizi sonuçları incelendiğinde, madde-toplam korelasyonlarının .43 ile .67 arasında yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgu, 11 tutum ifadesinin her birinin ayırt edici özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Tüm ölçeğin güvenirlik katsayısı Cronbach α =.87 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

2.3.3. Almanya’daki Türk Göçmen Kadınların Çalışma Yaşamına Katılıma Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Bakımından Analizi

Geçerlik ve güvenirlik çalışması kapsamında madde analizi ve faktör analizi dışında ayrıca KÇYKYTÖ’nün yapı geçerliğini test etmek için ki-kare testi kullanılarak Almanya’daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılıma yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler bakımından farklılık gösterip göstermediği de saptanmaya çalışılmıştır. Ki-kare testi yapılırken, beklenen değeri 5’ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının %20’sini aştığı durumlarda, gözeneklerdeki gözlem sayılarını ve bunun sonucu olarak beklenen değerleri artırabilmek için beklenen değerin düşük olduğu satır/sütun düzeylerinde birleştirme yapılmıştır (Büyüköztürk, 2002: 142). Bu gereklilik doğrultusunda, göçmen beklenti ifadeleri ile çalışma yaşamına girişte karşılaşılan sorun ifadelerine verilen tepki kategorilerinden (Kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım ve katılmıyorum) “kesinlikle katılmıyorum” tepki kategorisi bir önceki kategori olan “katılmıyorum” kategorisi ile birleştirilerek, beklenen değeri 5’ten küçük olan gözenek sayısının %20’nin altına düşürülebileceği öngörülmüştür.

Yaş Bakımından: Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılıma yönelik tutumlarının yaşa göre farklılık gösterip göstermediği ya da yaş ile ilişkili olup olmadığına ilişkin ki-kare testi sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Mad. No	Yaş	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Toplam
1	$\chi^2=1.46$ sd=4 p=.883				
2	$\chi^2=5.51$ sd=4 p=.239				
3	$\chi^2=1.41$ sd=4 p=.842				
4	$\chi^2=4.34$ sd=4 p=.361				
5	25-35 yaş	58	35	49	142
	36-45 yaş	78	54	100	232
	46 yaş ve üzeri	52	33	105	190
	Toplam	188	122	254	564
	$\chi^2=15.02$ sd=4 p=.005*				
6	$\chi^2=8.72$ sd=4 p=.069				
7	$\chi^2=8.25$ sd=4 p=.083				
8	$\chi^2=6.66$ sd=4 p=.155				
9	25-35 yaş	65	42	35	142
	36-45 yaş	112	68	52	232
	46 yaş ve üzeri	81	42	67	190
	Toplam	258	152	154	564
	$\chi^2=10.03$ sd=4 p=.040**				
10	$\chi^2=5.63$ sd=4 p=.228				
11	25-35 yaş	61	32	49	142
	36-45 yaş	94	42	96	232
	46 yaş ve üzeri	54	14	122	190
	Toplam	209	88	267	564
	$\chi^2=37.57$ sd=4 p=.000*				

*p<.01 **p<.05

Tablo 4. Yaş Bakımından Almanya'ya Evlilik Yoluyla Göç Eden Kadınların Çalışma Yaşamına Katılıma Yönelik Tutumlarına İlişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

Tablo 4 incelendiğinde, yaş bakımından kadınların ölçekteki “5., 9. ve 10.” maddeler hariç, diğer maddelerin tamamında yer alan ifadeler katılma düzeylerinde, anlamlı (p<.01 ve p<.05) bir farklılık çıkmamıştır. Sonuçlara göre, araştırmaya dahil edilen kadınların yaş bakımından sadece “Yeterli düzeyde Almanca bilmememin işe girişimi zorlaştırdığını düşünüyorum”, “Çalışırsam, aileme yeterince zaman ayıramayacağımı düşünüyorum” ve “Getirisi yüksek işler için niteliklerimin uygun olmadığını düşünüyorum” ifadelerine katılma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Sonuçlara göre, yaşı daha büyük olan kadınlar, “Almanca bilmememin işe girişimi zorlaştırdığını düşünüyorum” ifadesi ile “Getirisi yüksek işler için niteliklerimin uygun olmadığını düşünüyorum” ifadesine, yaşı daha küçük olan kadınlardan daha yüksek düzeyde katılmakta iken; yaşı daha küçük olan kadınlar ise, “Çalışırsam, aileme yeterince zaman ayıramayacağımı düşünüyorum” ifadesine yaşı büyük olan kadınlardan daha yüksek düzeyde katılmaktadır. Bu sonuç, göreceli olarak yaş büyüdükçe, kadınların işe girişi veya çalışma bakımından aileye zaman ayıramama endişesini önemli bir neden olarak görmediklerini ancak yaşa rağmen hala Almanca bilmemeyi işe girişi ve çalışmayı zorlaştıran önemli bir neden olarak gördüklerini ortaya koymaktadır.

Medeni Durum Bakımından: Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılımına yönelik tutumlarının evli olup olmamaya göre farklılık gösterip göstermediği ya da evli olup olmama ile ilişkili olup olmadığına ilişkin ki-kare testi sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Mad. No	Yaş	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Toplam
1		$\chi^2=5.44$ sd=2 p=.066			
2		$\chi^2=3.52$ sd=2 p=.172			
3	Evli	273	128	111	512
	Evli Olmayanlar	37	6	15	58
	Toplam	310	134	126	570
		$\chi^2=6.22$ sd=2 p=.045**			
4		$\chi^2=1.10$ sd=2 p=.577			
5		$\chi^2=2.41$ sd=2 p=.300			
6		$\chi^2=4.80$ sd=2 p=.091			
7		$\chi^2=3.60$ sd=2 p=.165			
8		$\chi^2=1.02$ sd=2 p=.599			
9	Evli	222	144	146	512
	Evli Olmayanlar	38	8	12	58
	Toplam	260	152	158	570
		$\chi^2=10.77$ sd=2 p=.005*			
10		$\chi^2=3.50$ sd=2 p=.174			
11		$\chi^2=1.62$ sd=2 p=.444			

*p<.01 **p<.05

Tablo 5. Evli Olup Olmama Bakımından Almanya'ya Evlilik Yoluyla Göç Eden Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

Tablo 5 incelendiğinde, evli olup olmama bakımından kadınların ölçekteki “3. ve 9.” maddeler hariç, diğer maddelerin tamamında yer alan ifadeler katılma düzeylerinde, anlamlı ($p<.01$ ve $p<.05$) bir farklılık çıkmamıştır. Sonuçlara göre, evli olan kadınlar, “Çok istememe rağmen, çocuklarımın bakımını üstlendiğim için çalışmıyorum” ifadesine, evli olmayan kadınlardan daha düşük düzeyde katılmakta iken; evli olmayan kadınlar ise, “Çalışırsam, aileme yeterince zaman ayıramayacağımı düşünüyorum” ifadesine evli olan kadınlardan daha düşük düzeyde katılmaktadır. Bu sonuç, çocuklar da dahil evli kadınların evli olmayan kadınlara göre çalışmaya daha çok ihtiyaç duyduklarını ve evlilikte dahil her ne olursa olsun çalışma konusunda istekli olduklarını ortaya koymaktadır.

Eğitim Düzeyi Bakımından: Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılımına yönelik tutumlarının eğitim düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği ya da eğitim ile ilişkili olup olmadığına ilişkin ki-kare testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Mad. No	Eğitim Düzeyi	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Toplam
1	<i>İlkokul</i>	93	22	12	127
	<i>Ortaokul</i>	94	25	21	140
	<i>Lise</i>	127	79	22	228
	<i>Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü</i>	67	0	4	71
	Toplam	381	126	59	566
	$\chi^2=51.70$ $sd=6$ $p=.000^*$				
2	<i>İlkokul</i>	95	18	14	127
	<i>Ortaokul</i>	87	27	26	140
	<i>Lise</i>	127	79	22	228
	<i>Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü</i>	67	1	3	71
	Toplam	376	125	65	566
	$\chi^2=58.23$ $sd=6$ $p=.000^*$				
3	<i>İlkokul</i>	72	20	35	127
	<i>Ortaokul</i>	72	31	35	140
	<i>Lise</i>	106	82	37	228
	<i>Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü</i>	59	0	40	71
	Toplam	309	133	124	566
	$\chi^2=54.74$ $sd=6$ $p=.000^*$				
4	<i>İlkokul</i>	76	27	24	127
	<i>Ortaokul</i>	78	40	22	140
	<i>Lise</i>	120	88	20	228
	<i>Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü</i>	63	3	5	71
	Toplam	337	158	71	566
	$\chi^2=51.70$ $sd=6$ $p=.000^*$				
5	<i>İlkokul</i>	24	20	83	127
	<i>Ortaokul</i>	38	30	72	140
	<i>Lise</i>	81	69	78	228
	<i>Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü</i>	45	4	22	71
	Toplam	188	123	255	566
	$\chi^2=69.36$ $sd=6$ $p=.000^*$				
6	<i>İlkokul</i>	28	14	85	127
	<i>Ortaokul</i>	40	29	71	140
	<i>Lise</i>	65	80	83	228
	<i>Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü</i>	40	8	23	71
	Toplam	173	131	262	566
	$\chi^2=65.79$ $sd=6$ $p=.000^*$				

Mad. No	Eğitim Düzeyi	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Toplam
7	İlkokul	37	47	43	127
	Ortaokul	59	46	35	140
	Lise	80	97	51	228
	Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü	48	10	13	71
	Toplam	224	200	142	566
	$\chi^2=37.763$ $sd=6$ $p=.000^*$				
8	İlkokul	43	50	34	127
	Ortaokul	51	53	36	140
	Lise	89	100	39	228
	Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü	50	9	12	71
	Toplam	233	212	121	566
	$\chi^2=37.26$ $sd=6$ $p=.000^*$				
9	İlkokul	50	25	52	127
	Ortaokul	59	39	42	140
	Lise	99	79	50	228
	Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü	52	8	11	71
	Toplam	260	151	155	566
	$\chi^2=42.64$ $sd=6$ $p=.000^*$				
10	İlkokul	50	38	39	127
	Ortaokul	63	35	42	140
	Lise	109	72	47	228
	Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü	55	4	12	71
	Toplam	277	149	140	566
	$\chi^2=36.07$ $sd=6$ $p=.000^*$				
11	İlkokul	34	23	70	127
	Ortaokul	40	27	73	140
	Lise	79	36	113	228
	Yüksek Okul/Fakülte/ Lisansüstü	56	3	2	71
	Toplam	209	89	268	566
	$\chi^2=64.34$ $sd=6$ $p=.000^*$				

*p<.01 **p<.05

Tablo 6. Eğitim Düzeyi Bakımından Almanya'ya Evlilik Yoluyla Göç Eden Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

Tablo 6 incelendiğinde, eğitim düzeyi bakımından araştırmaya dahil edilen Almanya'ya evlilik yoluyla göç eden kadınların ölçekteki maddelerin tamamında yer alan ifadelerle katılma düzeylerinde, anlamlı ($p<.01$ ve $p<.05$) bir farklılık çıkmıştır. Sonuçlara göre, eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınlar, çalışma yaşamına katılma yönelik tutum ifadelerine, eğitim düzeyi daha düşük olan kadınlardan daha düşük düzeyde katılmaktadırlar. Bu sonuç, göreceli olarak işe girişi ve çalışmayı zorlaştıran nedenlerin eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınlar üzerinde daha etkili olduğunu ve eğitim düzeyi yüksek olan kadınların iş bulmada daha çok zorluk yaşadığını ortaya koymaktadır. Nitekim tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Almanya'da da eğitilmiş işsizlik oranının yüksek olduğu bilinmektedir.

Almanca Dil Düzeyi Bakımından: Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılma yönelik tutumlarının Almanca dil düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği ya da Almanca dil düzeyi ile ilişkili olup olmadığına ilişkin ki-kare testi sonuçları Tablo 7'de gösterilmiştir.

Mad.No	Almanca Dil Düzeyi	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Toplam
1	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	229	53	47	329
	<i>İyi bilenler</i>	93	63	8	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	57	10	4	71
	Toplam	379	126	59	564
	$\chi^2=42.70$ $sd=4$ $p=.000^*$				
2	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	222	54	53	329
	<i>İyi bilenler</i>	93	62	9	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	59	9	3	71
	Toplam	374	125	65	564
	$\chi^2=45.73$ $sd=4$ $p=.000^*$				
3	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	186	59	84	329
	<i>İyi bilenler</i>	78	64	22	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	41	11	19	71
	Toplam	305	134	125	564
	$\chi^2=32.68$ $sd=4$ $p=.000^*$				
4	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	207	78	44	329
	<i>İyi bilenler</i>	87	66	11	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	40	14	17	71
	Toplam	334	158	72	564
	$\chi^2=26.35$ $sd=4$ $p=.000^*$				
5	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	79	59	191	329
	<i>İyi bilenler</i>	80	57	27	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	26	8	37	71
	Toplam	185	124	255	564
	$\chi^2=81.89$ $sd=4$ $p=.000^*$				
6	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	97	60	12	329
	<i>İyi bilenler</i>	2	62	50	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	21	9	41	71
	Toplam	170	131	263	564
	$\chi^2=35.42$ $sd=4$ $p=.000^*$				
7	<i>Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler</i>	122	105	102	329
	<i>İyi bilenler</i>	72	76	16	164
	<i>Almanca okuyup yazanlar</i>	29	19	23	71
	Toplam	223	200	141	564
	$\chi^2=31.02$ $sd=4$ $p=.000^*$				

Mad.No	Almanca Dil Düzeyi	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Toplam
8	Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler	126	109	94	329
	İyi bilenler	73	79	12	164
	Almanca okuyup yazanlar	32	24	15	71
	Toplam	231	212	121	564
	$\chi^2=31.31$ $sd=4$ $p=.000^*$				
9	Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler	145	67	117	329
	İyi bilenler	74	70	20	164
	Almanca okuyup yazanlar	36	15	20	71
	Toplam	255	152	157	564
	$\chi^2=43.29$ $sd=4$ $p=.000^*$				
10	Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler	147	88	94	329
	İyi bilenler	95	44	25	164
	Almanca okuyup yazanlar	32	19	20	71
	Toplam	274	151	139	564
	$\chi^2=12.46$ $sd=4$ $p=.014^{**}$				
11	Hiç bilmeyenler/ Biraz bilenler	106	39	184	329
	İyi bilenler	68	31	65	164
	Almanca okuyup yazanlar	35	18	18	71
	Toplam	209	88	267	564
	$\chi^2=28.67$ $sd=4$ $p=.000^*$				

*p<.01 **p<.05

Tablo 7. Almanca Dil Düzeyi Bakımından Almanya'ya Evlilik Yoluyla Göç Eden Kadınların Çalışma Yaşamına Katılıma Yönelik Tutumlarına İlişkin Ki-Kare Testi Sonuçları

Tablo 7 incelendiğinde, Almanca dil düzeyi bakımından araştırmaya dahil edilen Almanya'ya evlilik yoluyla göç eden kadınların ölçekteki maddelerin tamamında yer alan ifadelerle katılma düzeylerinde, anlamlı ($p<.01$ ve $p<.05$) bir farklılık çıkmıştır. Sonuçlara göre, Almanca dil düzeyi daha düşük olan kadınlar, çalışma yaşamına katılıma yönelik tutum ifadelerine, Almanca dil düzeyi daha iyi olan kadınlardan daha yüksek düzeyde katılmaktadırlar. Bu sonuç, göreceli olarak işe girişi ve çalışmayı zorlaştıran nedenlerin eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınlar üzerinde olduğu gibi, Almanca dil düzeyi daha yüksek olan kadınlar üzerinde de daha etkili olduğunu ve dil düzeyi yüksek olan kadınların iş bulmada daha çok zorluk yaşadığını ortaya koymaktadır.

3 Sonuç

Bu çalışmada, Almanya'daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılıma yönelik tutumlarını saptamaya yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmeye çalışılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesinin ilk aşamasında kadınların çalışma yaşamına, işgücüne katılımı ve karşılaştıkları sorunlara ilişkin alan yazın incelenmiş, ardından kadınların çalışma yaşamına katılımlarına ilişkin veri toplama araçları gözden geçirilmiştir. Bir sonraki aşamada ise hazırlanan ölçek dil bakımından alan uzmanları tarafından incelenmiş, kapsam geçerliliği açısından ise üniversitelerde görev yapan alan uzmanlarını görüşlerine başvurulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda ise ölçeğe son şekli verilmiştir.

Araştırma bulguları, "Kadınların Çalışma Yaşamına Katılımlarına Yönelik Tutum Ölçeği" (KÇYKYTÖ)'nin 11 maddeden oluşan, "Çalışma Yaşamına Katılımı Zorlaştıran Kişisel ve Çalışma Koşullarından Kaynaklanan Nedenler" ve "Çalışma Yaşamına Katılım İsteğini Olumsuz Etkileyen İçsel ve Dışsal Nedenler" şeklinde iki faktörlü bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlar, KÇYKYTÖ'nün çalışma grubundan elde edilen veriler için geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu araştırmanın kapsamadığı, Almanya'nın farklı kentlerinde ya da

Türkiye’den göç alan diğer ülkelerde yaşayan evli ya da evli olmayan Türkiye’den göç etmiş tüm kadınlar bakımından güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarının yinelenmesi ve yapılan analizlerin karşılaştırılması özellikle faktör yapı geçerliğini belirlenebilmesi açısından önemlidir. Bu bakımdan KÇYKYTÖ kullanılarak araştırmalar yapılmalı ve elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonuçları ile karşılaştırılmalıdır. Ayrıca KÇYKYTÖ’nün yapı geçerliğini test etmek açısından Almanya’daki Türk göçmen kadınların çalışma yaşamına katılıma yönelik tutumlarının sosyal yardım alıp almama, ekonomik durum algısı, gelecek beklentisi gibi değişkenler bakımından da farklılık gösterip göstermediğinin araştırılmasında yarar vardır. Bu çalışmanın göçmen ve çalışma yaşamı ile alan yazına ve konu ile ilgilenen akademisyenlere katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Kaynakça

- Balcı, A. (1997). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler (Gözden geçirilmiş ve ilave edilmiş 2. baskı). Ankara: 72 TDFO Bilgisayar-Yayıncılık.
- Baykul, Y. (2000). Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Büyüköztürk, Şener (2002), Veri Analizi El Kitabı (1. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karaca, E. (2013). Investigation of the Reliability and Validity of Attitude Scale on Labor Force Participation of Women with A Structural Equation Model. International Conference on Eurasian Economies, St. Petersburg, Russia.
- Karasar, N. (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 10. Baskı. Ankara: Nobel Yayın ve Dağıtım.
- Ülkü, S. ve Koç, N. (1978). Faktör Analizi Yetenekleri Sınıflama (Ayırtetme). A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi 10 (1-2), 25-34.